

Received 22.06.2022	Review	JOTS
Accepted 03.07.2022		6/2
Published 19.07.2022		2022: 702-710

**Semet, A. et al. Die alttürkische Xuanzang-Biographie IV.
Nach der Handschrift von Paris sowie nach dem
Transkript von Annemarie v. Gabain ediert, übersetzt
und kommentiert. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2022,
S. VII+256. ISBN: 978-3-447-11822-4**

Erdem UÇAR*

Friedrich-Schiller-Universität Jena (Jena/Germany)

E-mail: erdem.ucar@uni-jena.de

Çincedeki adıyla *Xuanzang* (玄奘) ve Eski Uygurcadaki adıyla *Küentso*, VII. asırda yaşamış meşhur Budist seyyah ve mütercimdir. *Xuanzang*'ın hayatını ve seyahatini anlatan *Xuanzang Biyografisi*'ni, öğrencisi *Hui-li* (慧立) yazmaya başlasa da eseri *Yancong* (彦宗) tamamlamıştır. Eserin Çince adı 大唐大慈恩寺三藏法師傳 *Da Tang da Ciensi sanzang fashi zhuan* olup Eski Uygurcada *bodisatav taito samtso açariniñ yoriğın uqıtmaq atlığ tsi-n-çüén tégme kavi nom bitig* adıyla bilinmektedir. 10 bölümden oluşan eseri Şiņko Şeli Tutuņ ve beraberindeki tercüme komisyonu, Çinceden Uygurcaya XI. yüzyılda tercüme etmiştir.

Kısaca tanıtımını yapacağım *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin IV. bölümü daha önce John Peter Claver Toalster tarafından Giessen üniversitesinde doktora tezi olarak sunulmuştur (1977), ancak Toalster'den önce, daha doğrusu ilk kez IV. bölümü A. von Gabain okumuş ve okuma denemelerini Röhrborn'a emanet etmiştir. Toalster ve tanıtımını yapacağım kitabın nâşirleri Gabain'in yazıçevrimlerinden faydalanmış, ancak bazı yerlerde de Gabain'in okumalarını düzeltmiştir. Bununla beraber, 1932-1933 yıllarında Gabain'in ilk okuma denemelerinin paha biçilmez bir değere sahip olduğu da unutulmamalıdır, zira

* ORCID ID: 0000-0002-0039-9619.

Gabain'in okuduğu dönemde yazmanın fizikî durumu bugünkü hâlden çok daha iyi durumdaydı.

Eserin *Einleitung / Giriş* bölümü Almanca (s. 1-8) ve Türkçe (s. 9-16) olmak üzere iki dilli olarak hazırlanmıştır. Bunun dışındaki bölümler eserde sadece Almanca olarak yer alır.

I. Einleitung / I. Giriş bölümünün başında *1.1. Beschreibung und Umfang des Manuscripts / 1.1. Yazmanın Tanımı ve Kapsamı* kısmında (s. 1/9) yazmanın özellikleri hakkında bilgi verilir. Eski Uygurca *Xuanzang Biyografisi* tercümesine ait *unique* yazma farklı kütüphanelere dağılmıştır ve yazmanın dağılan parçaları bugün Paris, St. Petersburg, Pekin ve Berlin'de muhafaza edilmektedir. IV. bölüme ait parçaların hepsi Paris Guimet müzesinde BG 47476 numarasıyla muhafaza edilmektedir. IV. bölüm, her birinde 27 satır bulunan 42 yapraktan oluşmaktadır ve 42 yaprağın üst taraflarında 4 ile 11 satır arasında değişen kısımlar tahrip olmuştur.¹ Mesela, Taishō 240 b 9-10 → 9 satır eksik (Uygurca neşir 50-51), Taishō 240 b 20-2 → 10 satır eksik (Uygurca neşir 85-86), Taishō 240 c 3-5 → 8 satır eksik (Uygurca neşir 119-120), Taishō 240 c22-24 → 9 satır eksik (Uygurca neşir 286-287), Taishō 243 c6-7 → 5 satır eksik (Uygurca neşir 935-936), vs.

Xuanzang Biyografisi tercümesinin tam olan tek bir yazması vardır. Bu yazma da yukarıda bahsettiğim üzere Paris, St. Petersburg, Pekin ve Berlin'e dağılan parçalarından meydana gelmektedir. Eski Uygurcada tercümenin bundan başka farklı tam yazması veya yazmaları olup olmadığı konusunda kesin bir bilgiye sahip değiliz. Berlin Turfan koleksiyonunda iki farklı yazmaya ait tam olmayan parçalar daha önce Kudara ve Zieme tarafından keşfedilmiştir (1984). Zhang ve Zieme, Dunhuang akademisinde D0913 kayıt numarasıyla muhafaza edilen 11 x 6.9 cm ebatından IV. bölüme ait bir okuyucu kolofonu keşfetmiştir. Ayrıca, Zhang ve Zieme'nin henüz neşredilmeyen makalesinden (2022) Raschmann'ın Berlin Turfan koleksiyonunda Eski Uygurca *Xuanzang Biyografisi* tercümesine ait şimdiye kadar bilinmeyen yeni parçaları bulunduğunu da öğreniyoruz. Raschmann'ın makalesinin neşredilmesiyle bu parçalar ve Eski Uygurca tercümenin farklı yazmaları hakkında daha sağlıklı bilgilere kavuşabileceğiz.

¹ *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin III. bölümünün neşrinde "IV. bölümün başından yedi yaprak eksiktir." (Ölmez & Röhrborn, 2001: 6/17) şeklinde verilen bilgi doğru değildir.

1.2. *Vorarbeiten* / 1.2. *Önceki Çalışmalar* kısmında (s. 1-2/9-10) kısaca literatür değerlendirilmesi yapıldıktan sonra 1.3. *Die alttürkische Übersetzung und der chinesische Text* / 1.3. *Eski Türkçe Çeviri ve Çince Aslı* (s. 2-4/10-11) kısmında Eski Uygurca metinle Çince aslı üzerine bazı açıklamalarda bulunulur. Buradan öğrendiğimiz kadarıyla Uygur mütercim(ler), Çince metinde kısa olan kısımları ilavelerle genişleterek tercüme etmeyi tercih etmiştir. Nâşirlere göre, bu durum Uygur mütercim(ler)in farklı bir Çince nüsha kullandığı konusunda kesin bir delil olamaz.

1.4. *Sanskritische Elemente im alttürkischen Text* / 1.4. *Eski Türkçe Metindeki Sanskritçe Öğeler* (s. 4-5/11-13) bölümünde Uygurca tercümedeki Sanskritçe ibarelere değinilmiştir. Uygur mütercim(ler), bazı yerlerde Çince metindeki Sanskritçe ibareleri *yeniden Sanskritçeleştirmiştir*, ancak bunlarda her zaman başarılı oldukları söylenemez. Bu tür yanlışların bazılarını daha önce Toalster de doktora tezinde göstermiştir. Burada *yeniden Sanskritçeleştirme* ile adlandırdığım, ama nâşirlerin Türkçede *tersine çeviri* (Almanca *Rückübersetzung*) olarak adlandırdığı² durum hakkında kitapta şöyle bir tespit yer alır: “Çince metinde Hintçeden çeviri bir isim yer alırsa Uygur çevirmen onu Sanskritçeye tersine çeviri yoluyla karşılamakta, sonuçta da elbette yanlış tersine çeviri örnekleri ile karşılaşmaktadır.” (s. 12). Bunun için Śāstra yazarı Bhadraruci'nin Çince metindeki 賢爱 xianai şeklindeki adı yanlış olarak Arya-piryé (< Sanskritçe Āryapriya) ile, yani kelime kelime tercüme edilerek Eski Uygurcaya aktarılmıştır. Bu da Uygur mütercim(ler)in Śāstra yazarının adını bilmediğini göstermektedir.

1.5. *Editionstechnik* / 1.5. *Yayında İzlenen Yol* (s. 5-6/13) bölümünde neşirde izlenen yöntemden bahsedilmiştir. Bu ciltte uygulanan neşir yöntemi daha önce neşredilen ciltlerde uygulanan yöntemle aynı olduğu için burada yöntemden ayrıca bahsetmeyeceğim.

1.6. *Kurzfassung des Inhalts* / 1.6. *Konuların Özeti* (s. 6-8/13-16) kısmında Xuanzang Biyografisi tercümesinin IV. bölümünde anlatılan olaylar liste halinde verilmiştir. Bunun ardından, II. *Verzeichnis der Siglen und Abkürzungen* / II.

² Xuanzang Biyografisi tercümesinin V. bölümünün neşirinde hâlbuki aynı kavram için *re-sanskritisierte Form* terimi kullanılmıştır (Dietz et al. 2015: Açıklama 1723 [347]). Belki Almandaca *Rückübersetzung* ile *Resanskritisierung* terimleri arasındaki fark çok fazla olmayabilir, ama Türkçede *tersine çeviri* ile *yeniden Sanskritçeleştirme* arasında çok önemli bir fark vardır. İşin aslı Türkçede *tersine çeviri* terimi bu bağlamda herhangi bir anlam ifade etmemektedir.

Kısaltmalar Listesi (s. 17) ve *III. Literaturverzeichnis / III. Kaynaklar* (s. 18-20) kısımları gelmektedir.

Kaynakça hakkında küçük bir ekleme yapmak istiyorum. Toalster'in doktora tezi hakkında daha önce Hamilton bir tanıtma yazmıştır (1978) ve nâşirlerin gözünden kaçan bu tanıtma metnin neşrine dair bazı önemli katkılar sunmaktadır. Mesela, 37. satırda Toalster'in *titreyip* okuduğu (1977: 17) kelimeyi ilk kez Çince karşılığı olan 敢 *gan* 'wagen' karakterine bakarak *tétinip* ile düzelten Hamilton olmuştur. Aynı şekilde Çince karşılığı olan 常 *chang* 'régulièrement' karakterine bakarak 1088. satırda Toalster'in **KWYRAKA** olarak görüp *quvraqın* ile okuduğu (1977: 71), ama orijinal metinde **KWYNYNKA** ile yazılan kelimeyi *küniñe* olarak ilk kez okuyan Hamilton'dur (1978: 617a-b).

Neşrin en önemli bölümlerinden biri, *IV. Text und Übersetzung / IV. Metin ve Çeviri* (s. 21-173) başlığıyla sunulmuştur. Bu kısımda yazmanın harfçevrimi ve yazıçevrimi ile metnin Almanca tercümesi bulunmaktadır. Nâşirler, yazmanın Paris Guimet müzesinde muhafaza edilen renkli resimleri üzerinde çalışabildiği için Gabain'in ve Toalster'in bazı yanlış okumalarını düzeltebilmiştir. Bu düzeltmelerin hepsi *Açıklamalar* bölümünde izah edilmiştir. *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin IV. bölümüne ait 42 yapraklık yazmasından toplam 1709 satırlık bir neşir ortaya çıkmıştır. Toalster'in tezinde ise 1757 satır ortaya çıkmıştır. Bu farklılığın nedeni metni okuyanların tahrip olan kısımları neşre dâhil edip etmemesiyle ilgilidir.

Neşrin hemen ardından metne dair izahların bulunduğu *V. Kommentar / V. Açıklamalar* (s. 174-240) kısmı yer alır. *Açıklamalar* bölümünde tahrip olan her kısımda boşluğun neye dayanılarak tamamlandığı izah edilmiş ve tahrip olan kısımlardaki Eski Uygurca metnin Çince metindeki karşılıkları gösterilmiştir. Nâşirler, çoğunlukla tamamlanan ibarenin Çince metindeki karşılığını dikkate alarak boşluğu tamamlamıştır. Bazı yerlerde *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin diğer bölümlerindeki tanıklardan da faydalanılmıştır. *Açıklamalar* kısmında ayrıca Gabain'in ve Toalster'in bazı okuyuşlarının düzeltilildiği izahlara da rastlanmaktadır.

Eser *VI. Anhang: Konkordanz des chinesischen und des uigurischen Textes / VI. Ek: Çince Metin ve Uygurca Metnin Satır Denklikleri* (s. 241-255) kısmı ile sona erer. Bu kısımda, Eski Uygurca metin ile Çince metnin satır denklikleri gösterilmiştir.

Çince metin *Taishō Shinshū Daizōkyō*'da 2053 50 240 a18-245 c17 arasında yer almaktadır. Çince metnin İngilizce tercümesi için bk. Li, 1995: 107-135. Ayrıca, nâşirler Eski Uygurca yazmada tahribat nedeniyle eksik olan yerlerin Çince metinde nereye tekabül ettiğini de bu kısımda göstermiştir.

Neşirdeki bazı okumalara ve açıklamalara kısaca temas etmek gerekirse, 34. satırda *etmek* *m[öjremeki]* ibaresinde (s. 176) ibarenin ikinci kısmındaki kelimenin orijinal yazmada sadece başındaki <m> harfi okunabilmektedir. Nâşirler, *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin V. bölümünde Çince metinde 鸣吼 *ming hou* karşılığındaki *m[öjre]ş-* (928-929) tanığına dayanarak boşluğu *m[öjremeki]* ile tamamlamayı teklif etmiştir. IV. bölümdeki ibare de Çince metinde 鸣吼 *ming hou* karşılığındadır. Boşluğun tamamlanması bir tahmine dayandığı için boşlukta *m[ujramaqı]* olabileceği de hesaba katılmalıdır, zira bu kelimenin Eski Türkçede kalın sıra karşılığı da bulunmaktadır (Clauson, 1972: 770b; Erdal, 1991/II: 469; Wilkens, 2021: 468b, 483a). Diğer taraftan, kelimenin ilk hecesindeki yuvarlak ünlünün neden /ö/'lü okunduğu hakkında bir açıklama bulunmuyor, ancak bugüne değin pek çok yerde (Clauson, 1972: 770b ve Wilkens, 2021: 483a) fiil *müjre-* şeklinde okunmuştur. Fiil hakkında ayrıca bk. Clark, 1977: 141.

351. satırda **YYLYN** imlâlî kelime hakkındaki açıklamada (s. 190) 'Brust' anlamındaki *yélin*'in ilk kez Eski Uygurcada bu metinde tanıklandığı söylenmiştir, ancak kelimenin geçtiği *uluğ YYLYN taş tağ ol* ibaresi neşirde ve tercümede "ein großer windiger Berg aus Stein" (s. 52-53) ile anlamlandırılmış, yani **YYLYN** 'windig' ile ilişkilendirilmiştir. Tercümedeki 'windig' anlamlandırmasının Kaşgarî'deki *yélin* 'rüzgarlı' (Clauson, 1972: 930a) tanığına dayandırıldığı kesindir, ancak metindeki okumanın neden *yélin* 'Brust' şeklinde yapılmadığı ne yazık ki anlaşılmıyor. Neşirdeki sözkonusu kelime **YYLANK** imlâsıyla ve 'windig' anlamıyla *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin VII. bölümünde de (Röhrborn, 1991: 116-117) geçmektedir. Diğer taraftan, açıklama bölümünde önerilen 'Brust' anlamındaki *yélin*'in bağlama pek uymadığı oldukça açıktır.

803-804. notta (s. 207) Çince metinde 相傳 *xiang chuan* '(mündliche) Überlieferung' karşılığında olduğu söylenen *ödi[g] sav* ibaresinden bahsedilmiştir. Aynı kelime 865. satırda da geçmektedir ve oradaki tanığın orijinal metindeki imlâsı **AWYDYK** şeklindedir. Nâşirler, kelimeyi iki yerde de

ödig ~ *ödig* şeklinde okumuş ve kelimenin yapısını Röhrborn'a dayanarak açıklamıştır. Röhrborn'a göre, kelimenin kökü *evdi-* 'toplamak, biraraya getirmek' fiiline dayanıyor olmalıdır: **evdig* > **övdig* > **öydig* > *ödig* (1991: 192-193). Eski Uygurcada *evdigü* 'toplama, biriktirme' (Wilkens 2021: 129b) tanıklandığı için *evdig*'ten *ödig*'in meydana gelmesi pek mümkün gözüküyor. Üstelik *ödig*'in (!) anlamının *evdi-* ile bir bağlantısı da sözkonusu değildir. Bu nedenle kelimenin /d/'li okunması için bir neden görünmüyor, zaten kelime orijinal metinde <t>'li yazılmıştır. Aslında kelimenin Çince metindeki karşılığı 傳 *chuan* 'to pass' karakterine bakılırsa, kelimenin kökünün Eski Türkçe *öt-* 'geçmek' ile ilişkisinin olması daha muhtemel gözükmektedir. Ancak, 'register, memorandum, memoir' anlamındaki *ötik*'in fiil kökünün şimdiye kadar henüz Eski Türkçede tanıklanmadığı da (Erdal, 1991: 443) ikinci bir görüş olarak kabul edilebilir.

809. satırdaki (s. 93) *yavaş boş* ikilemesinin Çince metindeki 仁慈 *ren ci* karşılığında olduğu söylenmiş ve ikilemedeki *boş* sözünün 'yumuşak kalpli' anlamıyla Eski Uygurcada ilk kez burada tanıklandığı iddia edilmiştir (s. 208). Eski Uygurca *boş id-* tanığı dikkat çekicidir. Wilkens, ibareye '(bir şeye) göz yummak, hoş görmek, nazı çekmek, sabretmek; cezasız bırakmak' (2021: 188b) anlamı verilmiştir. Aslında ibarenin asıl anlamı 'yumuşak kalpli davranmak' olmalıdır. Buna göre, *boş* sözünün 'yumuşak kalpli' anlamının *boş id-* ibaresinde de tanıklandığı söylenebilir.

926. satırda **VRWM** imlâsıyla karşımıza çıkan 'Bizans, Doğu Roma' anlamındaki kelime neşirde *vrom* şeklinde okunmuştur (s. 104, 213). Kelime Soğdçadan alıntıdır ve muhtemelen Eski Uygurcadaki telaffuzu da Soğdçadaki gibi /f/'li olmalıdır. Krş. Wilkens 2021: 270a. Zaten <v> harfi Budist Uygurca metinlerde alıntı sözlerde /f/'yi de temsil edebilmektedir (Röhrborn, 2010: XXVIII). 'Bizans' anlamındaki sözcüğün Eski Uygurca metinlerde ilk kez tanıklandığı yer muhtemelen *Xuanzang Biyografisi* tercümesinin IV. bölümüdür. Soğdça alıntı hakkında daha geniş bilgi için bk. Zieme, 2021: 43.

1484. satırdaki *yégle-* hakkındaki açıklamada kelimenin muhtemelen Çince metinde 標 *biao* 'ausstellen' karşılığında olabileceği söylenmiştir. Bugün Türkiye Türkçesinde *yeğle-* fiili 'bir şeyi öbürüne göre daha iyi, üstün veya önemli saymak, yeğ tutmak, tercih etmek' anlamında yaşamaktadır. Fiilin aynı anlamı

Eski Uygurcada da tanıklanmıştır: ‘für gut halten’ (Wilkens, 2021: 885a). Dolayısıyla, fiilin bu anlamda Çince metinde doğrudan 標 *biao* ‘ausstellen’ karşılığında olması mümkün gözüküyor. Nâşirler de fiili tercümelerinde ‘für gut halten’ (s. 153) ile anlamlandırmıştır. Muhtemelen Uygur mütercim(ler) Çince karakteri yorumlayarak tercüme etmiştir.

1642. satırdaki [ağ]ız *bol-* onarımı dikkat çekicidir. İbarenin geçtiği bağlam şöyledir: *samtso açariniñ atıña [ağ]ız bolguluq bolu tegingey mu [té]p saqınu teginür m(e)n*. Nâşirler [ağ]ız *bol-*’un Çince metinde 污 *wu* ‘kirlenmek’ karşılığında olduğunu düşünmektedir (s. 238), ancak Eski Uygurcada ‘kirlenmek’ anlamına gelen *ağız bol-* şeklinde bir ifadeye rastlanmamaktadır. Eğer Çince metinde ifadenin 污 *wu* ‘kirlenmek’ karşılığında olduğu kesinse, belki de tahrip olan kısmın [ariğs]ız *bolguluq* veya [k]ir *bolguluq* ile tamamlanması doğru olacaktır, ancak tahrip olan boşlukta [ariğs]ız için yeterli yer olmaması bu öneriyi zayıf kılmamaktadır.

1647. satırdaki *kişig* [y]éltürüp’ün Çince metinde 去諸人 *qu zhu ren* karşılığında olduğu söylenmiş ve ‘weggehen lassen’ anlamındaki *yéltür-*’ün Eski Uygurcada ilk kez burada tanıklandığı belirtilmiştir. Aslında Eski Türkçede ‘sürmek, ilerletmek, yürütmek’ anlamında *yéltür-* fiiline (Uçar 2022: 234-235) rastlanmaktadır. Burada da fiil aynı anlamda düşünülebilir. Ancak daha muhtemel olanı baştaki eksik harf için *ye* yerine *elif* harfini düşünmektir. O hâlde, kelimenin imlâsını **AYLTWRWP** olarak kabul edip kelimeyi *éltürüp* ile okumak gerekmektedir. Krş. *éltür-* ‘führen lassen’ (Wilkens, 2021: 256b).

Xuanzang Biyografisi tercümesinin IV. bölümü eserin diğer bölümlerine nazaran daha zor ve çetin olduğundan bu bölümün neşrinin pek de kolay olduğu söylenemez. Buna rağmen böyle çetin bir metni başarılı bir şekilde neşredip istifademize sunan nâşirleri tebrik ederim.

Kaynakça

Clark, L. V. (1977). Mongol Elements in Old Turkic?. *Journal de la Société Finno-Ougrienne*, 75, 110-168.

Clauson, Sir G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*. Oxford: Oxford University Press.

Dietz, S. et al. (2015). *Die alttürkische Xuanzang-Biographie V. Nach der Handschrift von Paris, Peking und St. Petersburg sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain ediert, übersetzt und kommentiert*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Erdal, M. (1991). *Old Turkic Word Formation, a functional approach to the lexicon I-II*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Hamilton, J. (1978). John Peter Claver Toalster (ed. and tr.): *Die uigurische Xuanzang-Biographie*, 4. Kapitel. Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades ... der Justus Liebig-Universität Giessen. [ii], lxxxii, 276 pp. [Giessen/Lahn: The author], 1977". *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 41(3), 616a-617b. (Review)

Kudara, K. & Zieme, P. (1984). Fragmente zweier unbekannter Handschriften der uigurischen Xuanzang-Biographie. *Altorientalische Forschungen*, 11(1-2), 136-148.

Li, R. (1995). *A Biography of the Tripitaka Master of the Great Ci'en Monastery of the Great Tang Dynasty*. Berkeley: Numata Center for Buddhist Translation and Research.

Ölmez, M. & Röhrborn, K. (2001). *Die alttürkische Xuanzang-Biographie III. Nach der Handschrift von Paris, Peking und St. Petersburg sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain ediert, übersetzt und kommentiert*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Röhrborn, K. (1991). *Die alttürkische Xuanzang-Biographie VII. Nach der Handschrift von Paris, Peking und St. Petersburg sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

Röhrborn, K. (2010). *Uigurisches Wörterbuch, Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien, Neubearbeitung I/1: ab- – äzüglä-*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.

Toalster, J. P. C. (1977). *Die uigurische Xuan-Zang-Biographie 4. Kapitel mit Übersetzung und Kommentar*. Justus Liebig-Universität Gießen. Gießen [Unpublished PhD Thesis]

Uçar, E. (2022). Alyılmaz, C. Bilge Tonyukuk Yazıtları, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2021, ss. XII+ 518. ISBN: 978-975-17-4884-3. *Journal of Old Turkic Studies*, 6(1), 221-242. [Tanıtma]

Wilkens, J. (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen, Altuigurisch-Deutsch-Türkisch*. -Göttingen: Universitätsverlag Göttingen.

Zhang, T. & Zieme, P. (2022). Two Old Uyghur fragments of the Research Department of Dunhuang Academy, China. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*. 75(3). (forthcoming)

Zieme, P. (2021). The Poor Man in Byzantium. Fragments of an Old Uyghur Talei.
Türkiyat Mecmuası, 31, 39-49.